

Innhold

Førord	11
Kapittel 1	
Mistenkte, siktede og tiltalte i særlig sårbare posisjoner og situasjoner	13
<i>Nina Christine Dahl</i>	
Rettssikkerhet – the rule of law	14
CRPD – en presisering av funksjonshemmedes rettigheter	15
Justisfeil – hvor galt kan det gå?	17
Økt risiko for falske tilståelser	18
Økt risiko for å rammes av andres forutinntatthet	20
Oppsummering	24
Referanser	25
Kapittel 2	
Mellom stolene. Om kognitiv funksjonsnedsettelse, sosialisering og eksklusjon fra læringsfellesskapet	27
<i>Linn Løvlie Slette og Eireen Finden</i>	
Historien om Jon	28
Kognitiv funksjonsnedsettelse	29
Gapet mellom forvaltningsorganene	30
Stereotyp kategorisering – en form for strukturell vold	31
Ekskludering fra læringsfellesskapet	34
Å lære seg det andre forstår	36
Når vondt blir verre – hvordan erfaring med vold, overgrep og omsorgssvikt kan påvirke livet	38
Hvem er jeg i møte med deg?	40
Å bygge bro mellom stolene	41
Oppsummering	42
Referanser	43
Kapittel 3	
Døve og hørselshemmede i møte med strafferettspleien	48
<i>Terje Olsen, Patrick Kermit og Odd Morten Mjøen</i>	
Døves rettigheter i møte med politi og domstoler	49
Hørselshemming – utbredelse og begrepsbruk	50
Fritz Moen-saken i norsk rettshistorie	52

Etablerte standarder og rutiner for avhør	53
Tolketjenesten og tolkenes rolle	56
Kompetansen hos de profesjonelle aktørene i straffesakskjeden	58
Oppsummering	60
Referanser	61
Kapittel 4	
Mulige årsaker til lite bevissthet om utviklingshemmede i politiets praksis	63
<i>Karianne Moen</i>	
Fortellingen om Hanne og Leo	64
Hvorfor politiet bør ha større oppmerksomhet på utviklingshemmede ..	65
Politiets praktiske kunnskap og hva praksisen styres av	66
Hva er en blind flekk?	68
Oppsummering	79
Referanser	80
Kapittel 5	
Politiets og rettsvesenets muligheter for å identifisere nevroutviklingsforstyrrelser hos mistenkte	83
<i>Veerle Garrels</i>	
Innledning	83
Utviklingshemming	85
Autismespekterforstyrrelse	89
ADHD	93
Tilrettelegging for personer med nevroutviklingsforstyrrelser i deres møte med politi og rettsvesen	96
Oppsummering	100
Referanser	101
Kapittel 6	
Politiavhør i Norge og etterforskeres utfordringer og dilemmaer i avhør	107
<i>Kristina Kepinska Jakobsen</i>	
Utviklingen av politiavhør i Norge	108
Utdanninger ved Politihøgskolen	108
Avhør av siktede personer med utviklingshemming	112
Oppsummering	122
Referanser	123
Kapittel 7	
Å avhøre personer med utviklingshemming	126
<i>Tone Hee Åker</i>	
Avhørsstrategier, spørsmålstyper og sammenheng i vitneutsagn	126
Å etablere kontakt i vitneavhør	128
Spørsmålstyper og hvilken betydning de har i avhør	129
Sammenheng i forklaringer	131

Avhørsmetoder og protokoller i avhør av utviklingshemmede	132
Hukommelse og personer med utviklingshemming	133
Manglende kunnskap påvirker utviklingshemmedes rettssikkerhet	134
Hva vet vi om avhør av utviklingshemmede i Norge i dag?	135
Kommunikasjon med personer med utviklingshemming	137
Oppsummering	140
Referanser	140
Kapittel 8	
Hva kan vi lære av den britiske ordningen <i>Appropriate Adult</i>?	147
<i>Nina Christine Dahl</i>	
Justisfeil førte til lovendring	147
Perspektiver på «vulnerable adults» og «sårbare personer»	148
Målgruppene for kode C	149
Ground Rules Hearings	152
Oppsummering	162
Referanser	162
Kapittel 9	
Improving the Interrogating/Interviewing of Vulnerable Suspects	165
<i>Ray Bull</i>	
Introduction	165
The 'PEACE' method	167
The 2021 Méndez 'Principles of Effective Interviewing'	167
What is the 'PEACE' method?	168
Is the 'PEACE' method effective?	169
Recommendations of the 2021 'Principles on Effective Interviewing'	172
'Achieving Best Evidence'	173
Conclusion	175
References	177
Kapittel 10	
Lynavlederen	180
<i>Nina Christine Dahl</i>	
All the world's a stage – selvpresentasjon og identitet	180
Stigma	181
Respekt og verdighet	181
Om å fremstå robust og resistent i møte med rettsvesenet	183
Selvoppfatning og sammenlikning med andre	184
Alexander	186
Referanser	192
Kapittel 11	
Personer med kognitive funksjonsnedsettelse og domstolene	194
<i>Thea Myrvang og Robert Envik</i>	
Personer med kognitive funksjonsnedsettelse i møte med domstolen	195
Informasjonsflyt	198

Endringer i straffeprosessloven og aktiv saksstyring	198
Forsvarers rolle	199
Saksforberedende møter	200
Kompetansebyggende tiltak	201
Har vi et rettssikkerhetsproblem?	202
Oppsummering	204
Referanser	204
Kapittel 12	
Personer med utviklingshemming i fengsel	207
<i>Erik Søndena</i>	
Arne	207
Hvor mange utviklingshemmede sitter i fengsel?	208
Kan fengselet gi rehabilitering til dømte mennesker med utviklingshemming?	209
Diagnose eller ikke?	210
Ute av syne, ute av sinn?	212
Et kort historisk tilbakeblikk og tanker om fortsettelsen	213
Hva betyr endringene i særreaksjonsbestemmelsene som vi fikk i 2020?	214
Nyere forskning	214
Lover og forpliktelser	217
Tilbake til Arne	221
Oppsummering	221
Referanser	222
Kapittel 13	
«Men da må jo kommunen passe bedre på!» Ulike alternativer for lovbrøyttere med utviklingshemming	226
<i>Svein Øverland og Stian Slotnes Larsen</i>	
Innledning	226
Utilregnelighet	227
Rettspsykiatrisk sakkyndighet i praksis	229
Straffesakskjeden	231
Psykiske lidelser av særlig relevans ved dom til tvungen omsorg	236
Gjennomføring av dom til tvungen omsorg	238
Risikovurdering og rehabilitering	242
Oppsummering	251
Referanser	251

Kapittel 14

«Jeg bare lekte med dem.» Risikovurdering og oppfølging av skadelig seksuell atferd	255
--	-----

Dagfinn Sørensen

Skadelig seksuell atferd hos personer med kognitive vansker	256
Vanlige antakelser om skadelig seksuell atferd	257
Risikovurdering	260
Oppfølging og forebygging	267
Oppsummering	271
Referanser	272

Kapittel 15

De brysomme	275
--------------------------	-----

Bernt Barstad

Bakgrunn	276
Hvem er disse – og hvem har ansvaret for dem?	276
Diagnoser og diagnosekriterier	280
Hvilken praktisk betydning vil diagnosen ha?	284
Hvilke handlingsrom har man?	285
Å forstå atferd	288
Alternative reaksjonsformer	294
Koordinerte tjenester	297
Oppsummering	298
Referanser	298

Forfattere	300
-------------------------	-----

Stikkord	304
-----------------------	-----